

Havlová, Nikol

Krnovská synagoga a její expozice : Židovští průmyslníci, podnikatelé a vynálezci

Museologica Brunensia. 2014, vol. 3, iss. 5 (Podzim 2014), pp. 60-61

ISSN 1805-4722 (print); ISSN 2464-5362 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/133118>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

text: Nikol Havlová, foto budovy: Nikol Havlová, foto: Petr Lasák

Krnovská synagoga a její expozice Židovští průmyslníci, podnikatelé a vynálezci

Krnovská synagoga si od druhé světové války prošla mnohými příkořími. Ze svatostánku se stala tržnice, poté dokonce sklad a archiv, až po revoluci se jí ujalo několik nadšenců z **Občanského sdružení Krnovská synagoga**, kteří se pod záštitou projektu revitalizace židovských památek **10 hvězd**, rozhodli synagogu zachránit a obnovit. Dnes je budova, postavená v roce 1871, zrekonstruována a v letních měsících přístupná návštěvníkům, bohužel však prozatím nezačíná plnou funkci židovského templu.¹

Synagoga byla zpřístupněna návštěvníkům letos v létě a nabídla pohled do zrestaurovaných prostor v rámci různých kulturních akcí, jako například koncertů, nebo předčítání pasáží z Tóry, kterého se o sobotách může zúčastnit každý, a také v rámci klasických prohlídek. Prohlídky začínají každou celou hodinu, kdy průvodce přivede návštěvníky do hlavního sálu a zde představí svůj výklad ohledně vzniku synagogy a jejich zmíněných strastí během a po druhé světové válce. Z výkladu se také návštěvník dozví i mnohé informace o židovské náboženské obci v Krnově a celkově o židech na Krnovsku.

Velkolepé prostory synagogy, která byla postavena po vzoru **synagog sefardských židů**, návštěvníka zcela jistě zaujmou, neboť naprosto vybočují z toho, co může znát ze svého slezského okolí či české domoviny, výkladem však prohlídka rozhodně nekončí.

Jako velice kladná věc by měla být zmíněna možnost návštěvníka prohlédnout si téměř všechny prostory synagogy. Návštěvník se může podívat dokonce i do **aron ha-kodeš**, neboli schránky, která by měla obsahovat svitky Tóry, zde však Tóru zatím ještě návštěvník nenajde. Co se prostoru týče, je nutné

synagoze vytknout, že zde není možnost bezbariérového přístupu. Do druhého patra je možné vystoupat pouze po schodišti, ale stavební možnosti v této historické budově neumožňují zřízení bezbariérového přístupu tak, jako u mnohých dalších historických budov a památek, což je samozřejmě pochopitelné.

V synagoze je umístěna expozice pod názvem **Židovští průmyslníci, podnikatelé a vynálezci**, kterou připravil Mgr. Jan Dvořák ze **Slezského zemského muzea**. Expozice začíná v hlavním sále synagogy, kde se nachází několik panelů s informacemi o historii židovské obce v Krnově a obcí v okolí, jejich nejvýznamnějších osobnostech, informacemi o holocaustu, a také informacemi o samotné synagoze. Dále je v přízemí hlavního sálu umístěna vitrína s židovskými liturgickými před-

měty a působivý model bývalé obřadní síně z židovského hřbitova, díky jejímuž vypálení byla samotná synagoga zachráněna před nacistickými okupanty. Návštěvník poté vystoupá do prvního patra buď po hlavním schodišti, které se nachází před vstupem do hlavního sálu u informačního bodu, nebo po schodišti vedoucím do věže. První patro je tvořeno galerií, kde původně měly své místo ženy a zde se také nachází hlavní část expozice. Skládá se z osmnácti panelů o židovských průmyslnících, podnikatelích a vynálezcích, především z kraje, ale také celkově, doplněných o vitríny se sbírkovými předměty.

Barevnost panelů skvěle kontrastuje s prostorem synagogy, avšak nikterak jej neruší, či nevyčnívá. Součástí expozice je i několik interaktivních panelů, které obsahují

¹ Krnovská synagoga [online]. Krnov: Občanské sdružení Krnovská synagoga, [cit. 2014-09-05]. Dostupný z WWW: <<https://www.krnovskasynagoga.cz>>

veškeré texty ze samo-stojných panelů, ale také některé další doprovodné texty, a také dobové filmy a fotografie. Interaktivní panely jsou opravdu velkým krokem vpřed a muzea, pokud oplývají potřebnými prostředky, by se neměla vyhýbat jejich umístění ve svých expozicích a výstavách, je příznivé, že tento trend zastihl i krnovskou synagogu. Jak bývá zlovykem některých tvůrců výstav, zahlťte vitrínu nepřehlednými popiskami, případně nedostatečnými popiskami, ve kterých se návštěvník není schopen orientovat, zde toto rozhodně nehrozí, popisky jsou dobře čitelné a přehledné. V prvním patře se dále nacházejí

těsně před vypálením olomoucké synagogy, přes odkoupení do katolického kostela až po konečnou instalaci v synagoze, který průvodci mile rádi návštěvníkům vylučují. V prvním patře se také nachází soubor lavic, proto o místo k odpočinku není nouze.

Expozici je bohužel nutné vytknout množství textu, jenž je umístěn na panelech. Ačkoli je text srozumitelný, přehledný a obsahuje důležité informace, které doplňují výklad průvodce, je příliš obsáhlý a může být slabým místem celé expozice. Jak z muzejního prostředí známe, ne každému návštěvníkovi se tyto dlouhé texty chce číst,

se může dočíst zajímavé informace o nejvýznamnějších představitelích zejména z kraje a pak také ze světa. Texty jsou doplněné fotografiemi a sbírkovými předměty, kterých není mnoho, ale perfektně dokreslují sdělení výstavy.

Celkový dojem z návštěvy synagogy je jistě pozitivní, snad možná až exotický, neboť budovy v tomto stylu u nás nejsou obvyklé. Profesionálně zpracovaná výstava s odbornými texty může poskytnout návštěvníku mnohé informace jak o Krnovsku, tak o židovské historii v kraji, ale množství textu jej může od důkladného pročítání

varhany, které v synagoze sice nejsou původním kusem, ale mají zde své opodstatnění jako zástupce původních od krnovské firmy **Rieger**. Je možné se za varhany posadit a nechat je rozeznít se v sále, což jistě návštěvu oživí. Velkým pozitivem je také možnost se usadit, návštěvníci si v přízemí hlavního sálu mohou sednout do zachovalých lavic, které byly původně vyhotoveny pro synagogu v Olomouci a zachráněny před jejím vypálením. K těmto lavicím se váže poutavý příběh, o jejich nočním zachránění

proto raději přeskočí k tomu, co ho zajímá nejvíc, případně si jen prohlédne obrázky a fotografie, což je mnohdy na škodu, ale tomuto lze jen těžko zabránit, pokud má tvůrce výstavy na starosti rozsáhlé sdělení. V prvním patře se nachází celkem osmáct panelů, které se věnují průmyslovým odvětvím od uhelného průmyslu přes bankovníctví, papírenský průmysl, cukrovarnictví, až po lázeňství a cestovní ruch. Zprvu se na každém panelu návštěvník krátce s jednotlivými průmysly seznámí a poté

odradit. Příjemným zakončením prohlídky je jistě možnost vyhlídky z věže na město Krnov a po domluvě je také možné navštívit působivé půdní prostory. **Občanské sdružení Krnovské synagogy** si dalo za cíl rozvinout povědomí o zaniklé židovské obci a učinit ze synagogy významnou památku a kulturní instituci, která přispěje k zájmu turistů i místních,² je však stále na začátku cesty. ■

² Krnovská synagoga [online]. Krnov: Občanské sdružení Krnovská synagoga, [cit. 2014-09-05]. Dostupný z WWW: <<https://www.krnovskasynagoga.cz>>